

Handläggare
Malin Runnakko Axén
08-508 26 666**Till**
Exploateringsnämnden
2026-02-19

Förslag till riktlinjer för exploateringsnämnden om otillåten påverkan respektive representation, gåvor och uppvaktningar

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden godkänner kontorets förslag till riktlinjer om otillåten påverkan enligt bilaga 2.
2. Exploateringsnämnden godkänner kontorets förslag till riktlinjer om representation, gåvor och uppvaktningar enligt bilaga 3.

Thomas Andersson
FörvaltningschefSusanne Bengtsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har den 16 juni 2025 beslutat att anta nya stadsövergripande riktlinjer om representation, mutor och jäv m.m. I samband med detta beslutade kommunfullmäktige även att samtliga nämnder och kommunala bolagsstyrelser ska fastställa egna lokala anvisningar som säkerställer efterlevnaden av de stadsövergripande riktlinjerna. Kontoret har tidigare tagit fram riktlinjer om otillåten påverkan och riktlinjer om representation, gåvor och uppvaktningar. Kontoret bedömer att dessa två styrdokument säkerställer efterlevnaden av de stadsövergripande riktlinjerna i enlighet med

kommunfullmäktiges beslut, varför kontoret nu föreslår att de antas av exploateringsnämnden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen mark, värdering och juridik.

Bakgrund

Den 16 juni 2025 beslutade kommunfullmäktige att anta nya *Riktlinjer om representation, mutor och jäv m.m.* (dnr KS 2024/1242), bilaga 1, vilka ersatte tidigare gällande styrdokument *Riktlinjer om mutor och representation* som ursprungligen togs fram år 2009, reviderade 2012 och 2015.

De av kommunfullmäktige beslutade riktlinjerna gäller för alla förtroendevalda och anställda i staden och dess bolag. Enligt kommunfullmäktiges beslut ska samtliga nämnder fastställa egna lokala anvisningar som säkerställer efterlevnaden av riktlinjerna.

Exploateringskontoret beslutade på kontorsnivå den 24 november 2023 om Riktlinjer för otillåten påverkan. Dokumentet reviderades genom kontorsledningens beslut den 5 februari 2025. Kontorets riktlinjer om otillåten påverkan innefattar ämnenamuta, jäv, stadens visselblåsarfunktion och bisyssla.

Representation, vilket också omfattas av de av kommunfullmäktige nu antagna riktlinjerna, hanteras i Riktlinjer om representation, gåvor och uppvaktningar, vilka beslutades av kontorsledningen den 6 december 2023. Kontoret bedömer att dessa två styrdokument säkerställer efterlevnaden av kommunfullmäktiges antagna riktlinjer från 2025.

Med anledning av kommunfullmäktiges beslut har kontoret nu anpassat dessa två styrdokument till att gälla även förtroendevalda, samt ändrat sidhuvud och datering, i syfte att nu föreslå att dessa två styrdokument – Riktlinjer om otillåten påverkan (bilaga 2) och Riktlinjer om representation, gåvor och uppvaktningar (bilaga 3) – fastställs av exploateringsnämnden.

Sammanfattning av kommunfullmäktiges riktlinjer

Stadens tidigare gällande *Riktlinjer om mutor och representation* togs ursprungligen fram år 2009 och har därefter reviderats vid två tillfällen, 2012 och 2015. Stadsledningskontoret har nyligen

gjort en översyn som lett till ytterligare en revidering av dessa riktlinjer. Översynen föranleddes bland annat av synpunkter och frågor som inkommit från förvaltningar och bolag inom staden. Kommunstyrelsens förslag till riktlinjer remitterades till bl.a. exploateringsnämnden som yttrade sig i ärendet efter beslut den 21 februari 2025, dnr 2024-04257.

Riktlinjerna är indelade i sju kapitel: Inledning med redogörelse för riktlinjernas syfte och tillämpning, Representation, Mutor, Jäv, Bisysslor, Stadens visselblåsarfunktion, och Vid misstanke om brott eller allvarliga oegentligheter. Varje kapitel innehåller en redogörelse av vad som avses med muta och jäv etc. och exempel på situationer som kan vara av det slag som behandlas i det aktuella kapitlet. Därtill framgår av vart och ett av ämnesavsnitten hur medarbetare bör agera i olika situationer.

I förhållande till tidigare gällande riktlinjer är de nya riktlinjerna något mer utförliga. Förändringar har skett vad gäller disposition och struktur, i syfte att uppnå ökad läsbarhet och tydlighet kring stadens förhållningssätt/styrning.

Därtill har ett par innehållsmässiga förändringar skett, såsom tillkomsten av avsnitten om bisysslor och stadens visselblåsarfunktion, vilken inrättades år 2022 med anledning av ny lagstiftning. Även avsnittet "Vid misstanke om brott och allvarliga oegentligheter" har tillkommit, där det bland annat förtydligas att det vid sådana omständigheter är respektive förvaltnings/bolags ansvar att vidta åtgärder, såsom polisanmälan och/eller arbetsrättsliga åtgärder. I övrigt har uppdateringar, förtydliganden och språkliga justeringar gjorts i flera avsnitt. Det förtydligas även att det är varje medarbetares ansvar att sätta sig in i och följa riktlinjerna.

Det framgår vidare numera att nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar att göra det lätt för medarbetarna att göra rätt. Av detta skäl ska varje nämnd och bolagsstyrelse fastställa egna lokala anvisningar för att säkerställa att de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna efterlevs. Överföringen av ansvar på nämnder och bolagsstyrelser kommer därutöver till uttryck i bland annat avsnittet om mutor där det inte längre görs en uppräknings av exempel på sådana förmåner av enklare karaktär som undantagsvis kan accepteras. Nu överläts det istället åt respektive nämnd och bolag att i lokala anvisningar redogöra för eventuella situationer där det undantagsvis får förekomma mottagande av

sådana förmåner. Därtill framgår det att analys av risker för korruption och förtroendeskadorna ska ske årligen och att åtgärder och kontroller för att minimera riskerna ska utarbetas inom ramen för respektive nämnd/bolagsstyrelses interna kontroll.

Exploateringsnämndens riktlinjer om otillåten påverkan

De för exploateringsnämnden föreslagna riktlinjerna om otillåten påverkan (bilaga 2) återspeglar till stor del de av kommunfullmäktige antagna stadsövergripande riktlinjerna. De innehåller inledningsvis en redogörelse för vad som i kontorets verksamhet avses med begreppen otillåten påverkan och korruption. Därpå följer en genomgång av ett antal riskområden som kontoret har identifierat specifikt inom exploateringskontorets och -nämndens verksamhet samt ett antal åtgärder som kontoret vidtagit och löpande vidtar för att minimera dessa risker för otillåten påverkan.

Därpå följande avsnitt behandlar mutor respektive jäv. I vart och ett av dessa avsnitt redogörs för vad som avses med muta respektive jäv samt hur vi bör agera i syfte att minimera riskerna för att hamna i en mut- eller jävssituation. För tydliggörande ges exempel på situationer som kan uppstå för kontorets medarbetare och hur medarbetaren bör agera i dessa situationer, t.ex. deltagande vid kundträffar eller inbjudan till uppvisande av projekt etc. I vart och ett av avsnitten om muta och jäv beskrivs därtill hur medarbetare bör agera i händelse av eller misstanke om eget eller annans mutbrott eller jäv. I ett särskilt avsnitt behandlas, i grova drag, vilka påföljder som kan bli aktuella för det fall någon vid kontoret agerar på ett sätt som avviker från riktlinjerna.

I enlighet med det i de stadsövergripande riktlinjerna angivna uppdraget, redogörs det i nu föreslagna riktlinjer för sådana situationer där det undantagsvis får förekomma mottagande av förmåner av enklare karaktär. De situationer som anges är kundträffar, visning av projekt, studieresor och konferenser, inbjudan som talare respektive erbjudanden om deltagande i evenemang på fritiden. För var och en av dessa situationer redogörs för vilka typer av förmåner som det normalt sett är tillåtet att ta emot och under vilka förutsättningar.

I ett separat avsnitt behandlas därefter välfärdsbrottslighet. Där redogörs för vad som avses med välfärdsbrottslighet enligt Sveriges Kommuner och Regioners definition, vad kontoret gör för att motverka välfärdsbrottslighet kopplad till kontorets verksamhet samt vad kontorets medarbetare ska göra vid misstanke om välfärdsbrottslighet.

Riktlinjerna nämner även stadens visselblåsarfunktion, som tillkommit 2022 med anledning av lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visselblåsarlagen"), samt var information om denna går att finna. Det tydliggörs att vid misstanke om *allvarliga* oegentligheter eller missförhållanden, såsom exempelvis ekonomisk brottslighet, korruption, mutor och jäv, miljöbrott eller säkerhetsrisker rörande liv och hälsa, bör också en anmälan göras till stadens visselblåsarfunktion, utöver det agerande som riktlinjerna annars uppmanar kontorets medarbetare till i fråga om misstänkta mutsituationer eller jäv.

Exploateringsnämndens riktlinjer om representation, gåvor och uppvaktningar

De för exploateringsnämnden föreslagna riktlinjerna om representation, gåvor och uppvaktningar (bilaga 3) innehåller, efter en kort inledning, först ett avsnitt om representation. Där förklaras och behandlas extern representation, representationsgåvor och intern representation. Det redogörs för vilken typ av extern respektive intern representation som får förekomma och vid vilka slags tillfällen.

Därpå följer ett avsnitt om gåvor och uppvaktningar från arbetsgivaren. Där listas ett antal sorters gåvor, såsom julgåva och minnesgåva, som får ges till anställd. Det redogörs därefter för vid vilka slag av bemärkelsedagar, såsom födelsedag vid 50 år, som kontoret får stå för uppvaktning och vilket slag av uppvaktning som är tillåten vid de olika bemärkelsedagarna.

Innehållet i nu föreslagna riktlinjer om representation, gåvor och uppvaktningar återspeglar i dess helhet innehållet i de av kommunfullmäktige nu antagna riktlinjerna, såvitt gäller representation, gåvor och uppvaktningar.

Exploateringskontorets synpunkter

Det ges genom kommunfullmäktiges beslut ett ansvar till varje nämnd och bolagsstyrelse att se till att de stadsövergripande riktlinjerna efterlevs genom att ta fram egna lokala riktlinjer anpassade för den egna verksamheten. Dessa lokala riktlinjer måste naturligen hålla sig inom de ramar som ges i de stadsövergripande riktlinjerna samt till stor del återspegla dessa i innehåll.

Mycket av språket i de tidigare för kontoret och de nu för nämnden föreslagna riktlinjerna är hämtat från de tidigare stadsövergripande riktlinjerna, men överensstämmer alltså med de av kommunfullmäktige nu antagna reviderade riktlinjerna. Bestämmelserna i nu föreslagna riktlinjer följer många gånger en annan ordning än den i kommunfullmäktiges riktlinjer, men de påbud/förbud som framgår av kommunfullmäktiges riktlinjer återfinns i de nu föreslagna riktlinjerna.

Exploateringskontoret bedömer att de föreslagna riktlinjerna om såväl otillåten påverkan som representation, gåvor och uppvaktningar uppfyller det ansvar som kommunfullmäktige genom sitt beslut gett till nämnden, dvs. att ta fram lokala riktlinjer i syfte att se till att de stadsövergripande riktlinjerna efterlevs samt att tydliggöra vilka slag av förmåner av enklare karaktär som kan tillåtas.

Exploateringskontorets förslag

Exploateringskontoret föreslår att exploateringsnämnden godkänner kontorets förslag till riktlinjer om otillåten påverkan respektive representation, mutor och jäv.

Slut

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges antagna *Riktlinjer om representation, mutor och jäv m.m.*, dnr 2024/1242.
2. Förslag till *Riktlinjer om otillåten påverkan*.
3. Förslag till *Riktlinjer om representation, gåvor och uppvaktningar*.